

Chipurile lui Tepeș

Intreaga istorie — scrisă — nu-i decît o înșiruire a luptelor, mai mult sau mai puțin sîngeroase, pentru putere... Teză adesea afirmată în cărți de sau despre istorie, îngălbenite de vreme. Teză negată, mai mult sau mai puțin vehement, în cărțile ceva mai puțin îngălbenite.

Asupra acestei idei se oprește și Sorescu, în *Răceala*, numai că el nu afirmă și nici nu neagă: întreabă, se întreabă. Se pare că în istoria acestei lumi au existat și de unele și de altele, adică, de toate. Marele Mahomed a devenit puternicul Mahomed în clipa cînd fostul marele și puternicul ultim împărat bizantin a devenit mioul și slabul ultim împărat bizantin.

Așadar, o mare putere se ridică și — vrea, nu vrea — trebuie să se sprijine pe o slabă putere. Dar, o slabă putere mai poate sprijini o mare putere? Nu! Cel puțin, din punctul de vedere al construcției dramatice — fiind vorba de piesa *Răceala*, categoric, nu! Puterea devenită marea putere ajunge să nu mai încapă în propriile straie și, normal, începe să se întindă. Că, pînă la urmă, straiile se vor rupe, se vor destrăma, e o altă poveste... Sau, poate, tocmai asta este povestea pe care Sorescu ne-o spune... Și, așa, ajunge la Dunăre.

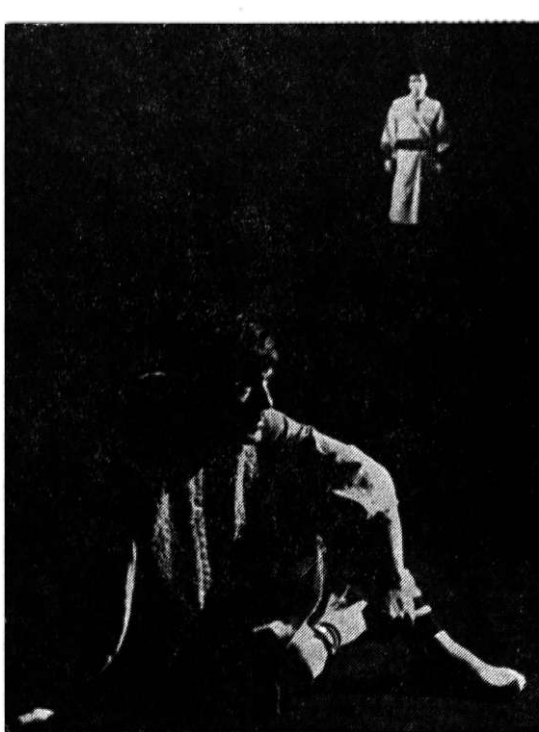
Cine-i Mahomed? — se întreabă mulți (bizantini, franțuji, venețieni, țărani din Bărăgan etc.). Cine-i Tepeș ăsta? — se întreabă Mahomed. Mai tîrziu, se vor întreba și alții (franțuji, venețieni etc.).

Pe Mahomed, Sorescu îl aduce în scenă în carne și oase, cum s-ar zice, așadar, spectatori îl văd, știu cine este, ce vrea. Pe Tepeș, însă, îl ține ascuns. O piesă despre Mahomed și Tepeș, fără Tepeș? Nu.

Tepeș este ...căpitanul Papuc. Fie-mi înțeleasă această identificare nu ca o dorință de a... Cumplită, dorința asta de mărire, chiar și pe scenă...

Așadar, căpitanul Papuc este Tepeș. Dar, în același timp, și oșteanul 1, și oșteanul 2, și nevasta, mama, femeia 1, femeia 2, și Ilie de la Dealul Mare, și Stan cel cu nevasta oacheșă și cu casa țuguiată, sînt Tepeș. Nu „inseamnă”, ci sînt.

Tepeș-Papuc e un om aspru, uneori, crud, chiar și cu ai săi. „Sîntem puțini, al naibii de puțini” este replica lui obsesivă. Și, tocmai fiindcă sînt puțini, trebuie să fie buni. Într-o variantă mai veche, Papuc era nevoit să dea un exemplu capital. („Într-o vreme deschisă tuturor fărădelegilor, numai dînd exemple groaznice, putem stăvilii lenea, hoția, minciuna, curvia, trădarea(...) „Puțini, dar buni” sună ca o replică în timp dată lui Negruzzi.

Căpitanul Papuc (Cornel Coman), dorind identificarea cu Tepeș...

Tepeș-Toma, căpitanul Toma, este, dimpotrivă, înțelept și blînd. „Cînd au venit la oaste, au adus cu ei și bucuriile, dar și neozaurile... Și nu putem fi cîni turbați”.

Tepeș-Stan, oșteanul Stan, pedepsește un copil pentru că i-a fost frică. Copil, dar oștean.

Toate faptele și cuvintele lui Tepeș au o singură temelie, rostită de „asprul și crudul” Tepeș-Papuc: „Ce caută ăștia aici, ce le-am făcut? Nu există decît un singur răspuns: De aia! De aia ei, de aia noi. Nu facem decît să ne apărăm. Pămînt viu, care se apără singur. Asta sîntem!”

Revenînd la existența celor două mari personaje-personalități din scenă, Mahomed și Tepeș, concluzia ar fi următoarea: din punct de vedere dramatic, Mahomed se clădește singur și se va destrăma tot singur — proces firesc, obligatoriu. Pe Tepeș îl clădesc ceilalți — puțini, e-adevărat, dar buni; iar procesul de destrămare este — de asemenea, firesc — imposibil.

Deși trebuia să scriu doar despre personajul Papuc, interpretat în spectacol, despre munca cu rolul etc., n-am făcut-o, pentru că... nu știu s-o fac. Ca și altele, dealtfel. ■